

Waargenomen soorten macro-vlinders tijdens de excursie:

dagvlinders	uilen
Klein geaderd witje	Rivula sericalis (Stro-uiltje)
Groot koolwitje	Deltote bankiana (Zilverstreep)
Atalanta	Deltote deceptor (Bonte marmeruil)
Dagpauwoog	Mythimna impura (Stompvleugelgrasuil)
Landkaartje	Noctua pronuba (Huismoeder)
Boomblauwtje	Autographa gamma (Gamma-uil)
Eikenpage	Macrochilo cribrumalis (Stippelsnuituil)
Kleine vuurvinder	
Bruine vuurvinder	Beren
Koevinkje	Eilema complana (Streepkokerbeertje)
Bont zandoogje	Eilema griseola (Glad beertje)
Oranje zandoogje	
Bruin zandoogje	
Groot dikkopje	
Zwartspriet dikkopje	

Spanners	
Cabera pusaria (Witte grijsbandspanner)	Ematurga atomaria (Gewone heispanner)
Cabera exanthemata (bruine grijsbandspanner)	Perizoma alchemillata (Hennepnetelspanner)
Epirrhone alternata (Gewone bandspanner)	Idaea emarginata (Geblokte stipspanner)
Ectropis crepuscularia (gewone spikkelspanner)	Hydrelia flammeolaria (Geel spannertje)
Timandra comae (Lievelling)	

Verslag excursie Appelscha 20 augustus Siep Sinnema

Zoals zo vaak deze zomer was zaterdag 13 augustus een sombere dag: koud, winderig en er werd regen verwacht. Omdat we niet weer een excursie halverwege de middag wilden afbreken en een nachtvlinderavond er helemaal niet in zat, besloten we deze excursie een week uit te stellen. Een goed besluit, want hoewel de regen die dag meeviel, waren de omstandigheden om vlinders te zien ronduit slecht. We waren zeer benieuwd hoeveel mensen een week later zich zouden

melden bij het bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer in Appelscha. Het was midden in de vakantietijd en waarschijnlijk was het niet tot iedereen doorgedrongen dat de excursie een week later zou plaatsvinden. Het bleek dat we die middag met acht personen op stap konden, waaronder een nieuw lid, Anneke van der Veen, die vergezeld was door haar zonen Ynte en Jitse.

Het weer zag er nu goed uit: de zon scheen en er was niet al te veel wind. We maakten eerst een rondje langs het bezoekerscentrum (coördinaten 216-552), waar we al een aantal dagvlinders, zoals het zwartsprietdikkopje, klein koolwitje, citroenvlinder en kleine vuurvlinder zagen. Ook een gamma-uil (*Autographa gamma*) en een microvlinder, de drukgetekende koollichtmot (*Evergestis pallidata*). Bijzonder was de waarneming van veel tijgerspinnen in een veldje naast het bezoekerscentrum. Deze spinnensoort heeft zich vanuit het zuiden over het hele land uitgebreid en we vonden zeker tien van deze prachtige spinnen in hun net, voorzien van een soort “laddertje”.

Vervolgens werd de excursie voortgezet in en rond het Grote Veen (coördinaten 218-549 en 218-550). Na een tocht over bospaden werden we door Gerard Bergsma door de moerasachtige randen van het Grote Veen geleid. Dat werd een zware tocht, niet alleen door de ondergrond vol kuilen en de hoge begroeiing, maar vooral door de vele muggen die in een aantal van ons een lekker hapje zagen. Ynte en Jitse en in mindere mate Johan, alle drie in korte broek, werden werkelijk lek gestoken. Wegjagen was onbegonnen werk en tenslotte bleek alleen een Autan-stick enige verlichting te kunnen bieden. Het zal wel de laatste keer zijn dat deze heren in korte broek op excursie zijn geweest..... Overigens was het gebied zeker de moeite waard. We zagen op onze tocht bont zandoogje, oranje zandoogje, citroenvlinder, klein koolwitje, klein geaderd witje, atalanta, kleine vos, distelvlinder, bruine vuurvlinder, kleine vuurvlinder, icarusblauwtje en mannetjes en vrouwtjes van het heideblauwtje. Ynte zag nog een boomblauwtje vliegen. Een bijzondere ontmoeting hadden we op een breed zandpad: daar was een grote rupsendoder bezig om een rups van de ringspikkelspanner (*Hypomecis punctinalis*) weg te slepen. Daar zijn heel wat foto's van gemaakt! Ook een aantal nachtvlinders werd opgejaagd: de oranje agaatspanner (*Eulithis testata*), de gewone bandspanner (*Epirrhoe alternata*), de smalvleugeldwergspanner (*Eupithecia nanata*), en een paar micro's: de struikheidebladroller (*Argyroploce schulziana*) en het eikenprachtvleugeltje (*Carcina quercana*).

Tenslotte verplaatsten we ons naar een vennetje bij een parkeerplaats langs de weg Drachten-Emmen (coördinaten 217-550). Hier bleek veel beenbreek te groeien (uitgebloeid) en ook zonnedauw stond hier overvloedig. Naast het kleine koolwitje, kleine vos, boomblauwtje, distelvlinder en een eikenpage konden we genieten van een levendbarende hagedis, die door de niet al te hoge temperatuur bewegingloos op een tak lag en zich van alle kanten liet fotograferen. Verder zagen we een gamma-uil en weer een aantal van de nachtvlinder de oranje agaatspanner (*Eulithis testata*). De leukste vondst was ongetwijfeld een rups van de gevlekte

groenuil (*Moma alpium*). Dit is een prachtige kleurrijke rups, die we aantreffen op het blad van een eik.

De avondexcursie viel alsnog voor een deel in het water. Nadat Jannie, Siep en Gerard een lamp hadden opgesteld bij de Kale Duinen (coördinaten 215-549), ging het om een uur of elf weer regenen. Toch konden we door de redelijke temperatuur in het uur daarvoor nog een 40-tal macro-nachtvlindersoorten noteren, naast een tiental micro's. En op de stroop kwamen nog de piramidevlinder (*Amphipyra pyramidea*), de huismoeder (*Noctua pronuba*) en de bruine zwartstipuil (*Xestia baja*) af.

Gezien het aantal waargenomen vlindersoorten deze dag en ook de andere interessante planten en dieren die we tegenkwamen kunnen we spreken van een geslaagde excursie. Al keken Ynte en Jitse wat minder positief terug op de middag: de volgende dag konden ze nauwelijks lopen door de opgezette enkels ten gevolge van de vele muggenbeten. Maar deze twee heren lieten zich hierdoor niet uit het veld slaan: op de nationale nachtvlinderenacht twee weken later waren ze weer fanatiek bezig de nachtvlinders een naam te geven!

2011: een slecht nachtvlinderseizoen? Gerrit Tuinstra

Veel mensen zullen het met mij eens zijn; 2011 kende een slecht vlinderseizoen. Hoewel het voorjaar juist uitzonderlijk warm (en droog) was, was het slechte weer de belangrijkste veroorzaker van de (soms zeer) matige nachtvlindervangsten van het afgelopen seizoen. Momenteel (eind september) is het echter weer mooi najaarsweer, met betrekkelijk hoge temperaturen. Wie weet – hoewel de laatste dagen de vangsten op licht en smeer bijzonder slecht zijn – kunnen we aan het eind van het seizoen nog een aantal interessante vangsten doen.

Maar toch heb ik ook dit seizoen weer een aantal interessante waarnemingen van nachtvlinders gedaan. Het soortenlijstje voor dit artikel viel me uiteindelijk nog niet eens tegen. Hieronder beschrijf ik op beknopte wijze een aantal voor Friesland, Noord-Nederland of landelijk bijzondere of anderzijds interessante soorten. Omdat de determinatie van de micro's nog afgerond moet worden, beperk ik me in dit artikel tot de macro's. Overigens heb ik ook van die groep een aantal interessante soorten waargenomen, bv. de in Friesland nog niet eerder waargenomen *Lyonetia prunifoliella*, een soort die pas in 2003 voor het eerst in Nederland werd gezien. Maar daarover later meer!

Zoals hierboven al even genoemd, was het in het voorjaar vaak warm en droog. Op zich goede omstandigheden voor het waarnemen van nachtvlinders. Echter vaak werd het juist 's avonds koud en vochtig, mede door het verdwijnen van de bewolking aan het einde van de dag. Op andere momenten waaide het stevig en later in het seizoen waren lage temperaturen en regen vaak spelbreker. Het afgelopen seizoen had ik van It Fryske Gea en Staatsbosbeheer vergunning om